

LUND UNIVERSITY

Dendrokronologisk analys av takspån samt taktrobrädor i Hagebyhöga kyrka, Aska församling, Östergötland

Linderson, Hans

2012

Document Version:
Förlagets slutgiltiga version

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Linderson, H. (2012). *Dendrokronologisk analys av takspån samt taktrobrädor i Hagebyhöga kyrka, Aska församling, Östergötland*. (Dendrorapporter i Lund; Vol. 2012:55). Lund University.

Total number of authors:

1

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

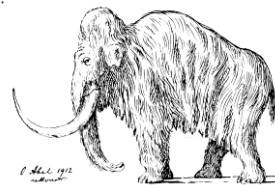
Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

12 November 2012

Nationella Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, rapport nr 2012:55

Hans Linderson

DENDROKRONOLOGISK ANALYS AV TAKSPÅN SAMT TAKTROBRÄDOR I HAGEBYHÖGA KYRKA, ASKA FÖRSAMLING, ÖSTERGÖTLAND Uppdragsgivare: Göteborgs universitet, Box 1023, 831 29 ÖSTERSUND Id. 3016BALMGU
(kontaktperson Gunnar Almevik)

Område: Östergötland Prov nr: 17193-17199 Antal prov: 7

Dendrokronologiskt objekt: fasta fynd (in situ) trobrädor och lösfynd spån från korets norrsida

Resultat:

Dendro nr:	Prov Nr : se prov-beskrivning nedan	Trädslag	Antal år (antal radier om annat än 1)	Splint (Sp) Bark (B) Vank. (W)	Datering av yttersta årsring i provet	Beräknat Fällningsår E(Efter)	Trädets beräknade egenålder och proveniens (först nämnd högst korrelation)
17193	Takspån	Ek	237;2	Sp=1/2?, ej W	1421+ew	E 1431*	350 Götaland***
17194	Trobräda	Ek	163;2	Sp=1?, ej W	1115	E 1125*	230 Götaland**
17195	Trobräda	Ek	163;2	Ej sp	1113	E 1123	200 Götaland**
17196	Takspån	Ek	187	Ej Sp	1411	E 1421	350 Götaland***
17197	Takspån	Ek	190	Ej Sp	1398	E 1408	300 Götaland***
17198	Takspån	Ek	179;2	Ej Sp	1427	E 1437	300 Götaland***
17199	Takspån	Ek	139	Ej Sp	1414	E 1424	230 Götaland***

Antal årsringar i splinten för det undersökta virket beräknas till 17 ± 7 .Trädens egenålder beräknas med vanligtvis tre osäkerhetsfaktorer (årsrings-)avstånd till bark/vankant från yttersta årsring i provet (här antas att endast ett fåtal årsringar i kärnveden är borttagen), avstånd till märg från innersta årsring samt avstånd varifrån virket är uttaget till markyta/rot. Bedömd och i en viss mån vågad, felmarginal är ± 30 år om inget annat anges, större felmarginal anges inom parentes.

Resultatuppgifter inom parentes är inte helt säkra.

*Prov 17193 och 17194 har möjligen splint i den yttersta delen av provet. Detta skulle leda till undvikandet av en "efter-" (terminus post quem) datering så att prov 17193 dateras till 1431-1445 och 17194 dateras till 1125-1139.

Kommentarer till resultatet

Takstrobrädorna, prov 17194 och 17195, dateras till efter 1123 respektive 1125, vilket innebär att de skulle kunna vara av samma ålder som korets takstolar. (Men enligt tillämpning av nyare splintstatistik finns det ett utrymme att trobrädorna är uppsatta högst nio år efter takstolarna.) "Takstolsbjälke 6 från väster, prov 14059" dateras med frågetecknet till 1106 och skall under sådana förhållanden dateras till "efter 1116". Jag är dock villig att öka tonvikten på frågetecknet och skulle **lämna provet som odaterat**. Med den nya splintstatistiken dateras koret till efter år 1074 baserat på tre prov, prov 17060 (nydaterad) får samma ålder på yttersta årsring som prov 14058. Att de tre daterade proverna avviker med endast två år är bestickande när det gäller att bedöma antalet årsringar till splinten. Det förefaller inte vara många årsringar till splinten. Gapet mellan takstolar och trobrädor förefaller vara lite väl stort, upp till 50 år. Ytterligare en indikation på detta är att de båda virkespopulationerna inte korsdatera varandra särskilt bra. **Proveniensbestämningen av trobrädorna är inte tydligt Östergötlandsk, högsta

likheterna ges av kronologier ifrån södra-centrala Småland. Underlaget är inte bra nog för att med säkerhet peka ut det senare området.

Takspånen, prov 17193 och 17196-17199 är lösfynd funna vid norra delen av koret. Samtliga dateras och korsdateras inbördes och bör vara avverkat under samma tidpunkt. Virket är avverkat efter 1437. Rimligen bör avverkningen ha skett någon gång under 1440-1470. En indikation ges i prov 17193 som kan nudda splinten, den är dock inte säkert fastställd, vilket leder till fällningstiden 1431-1445. Om detta är riktigt så är fällningstiden sammanvägt med övriga prover, år 1438-1445. Även takspånen uppvisar en svårbestämd proveniens***. Bäst dateras virket mot en kronologi väster om Vättern.

CATRAS Dendro nr:	Provbeskrivning: Enligt Börje Samuelssons anteckningar, Karl-Magnus Melins terminologi (muntligen) och min labb-dokumentation. (Tg) Tangentiellt, (Rad) Radiellt, (sTg) semi Tangentiellt (mellan Tg/Rad)	Beräknat Fällningsår E(Efter) V(vinterhalvåret)
17193	Takspån med rundat avslut (T.rund), lösfynd (lös), Kor norr, Ek (Rad)	E 1431*
17194	Taktrobräda, in situ, kor norr (Rad)	E 1125*
17195	Taktrobräda, in situ, kor norr (Rad)	E 1123
17196	Takspån med rundat avslut (T.rund), lösfynd (lös), Kor norr, Ek (Rad)	E 1421
17197	Takspån med rundat avslut (T.rund), lösfynd (lös), Kor norr, Ek (Rad)	E 1408
17198	Takspån med rundat avslut (T.rund), lösfynd (lös), Kor norr, Ek (Rad)	E 1437
17199	Takspån med rundat avslut (T.rund), lösfynd (lös), Kor norr, Ek (Rad)	E 1424

Hans Linderson, Laboratorieföreståndare

Lunds Universitet

Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, Sölvegatan 12, 223 62 Lund

E-post: Hans.Linderson@geol.lu.se

Tel: 046-2227891